

ارزیابی محتوای آموزشی طرح درس اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی

رجبعلی حکم‌آبادی: عضو هیأت علمی، گروه بهداشت حرفه‌ای، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران.
احمد صادقی*: دانشجوی دکترای تخصصی مدیریت بهداشت و درمان، کمیته‌ی تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران.

چکیده: طرح درس یکی از عوامل مؤثر و کلیدی در فرایند یاددهی- یادگیری است. در حقیقت طرح درس زیربنای اصلی ساختار آموزشی و قلب آموزش است. این مطالعه با هدف ارزیابی طرح درس‌های اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی انجام شد. این مطالعه از نوع توصیفی- مقطعی می‌باشد که در آن ۷۲ طرح درس ارائه شده توسط اساتید دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی در نیم‌سال دوم سال تحصیلی ۱۳۹۰ مورد ارزیابی قرار گرفت. برای این کار از چک لیستی محقق‌ساخته که شامل ۱۲ حیطه‌ی مؤثر بر طرح درس بود، استفاده شد. داده‌ها در نرم‌افزار SPSS16 و با آزمون‌های آماری توصیفی تحلیل شد. از بین طرح درس‌های سه دانشکده‌ی مورد بررسی، طرح درس‌های دانشکده‌ی بهداشت (۸۱٪) از لحاظ رعایت قواعد و مؤلفه‌های مورد بررسی وضعیت مطلوب‌تری داشتند. در مجموع، از بین مؤلفه‌های مورد بررسی، مشخص بودن اطلاعات عمومی (۹۸٪) و مشخص بودن اهداف (۹۰٪) دارای بهترین نمره بودند که به ترتیب فقط در ۳۵٪ و ۴۴٪ طرح درس‌ها رعایت شده بود. با توجه به نتایج پژوهش، کیفیت محتوا و نگارش طرح درس‌های ارائه شده اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی در حد قابل قبول ارزیابی گردید، ولی در عین حال نقاط ضعف و کاستی‌هایی نیز در آنها مشاهده شد؛ در این راستا پیشنهاد می‌شود که مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش پزشکی، تدوین و اجرای یک برنامه‌ریزی هدفمند در مورد بازبینی و ارزشیابی طرح درس مدرسان را به صورت سالانه در اولویت قرار دهد.

واژگان کلیدی: ارزیابی، برنامه‌ی درسی، طرح درس، محتوای آموزشی.

***نویسنده‌ی مسؤول:** دانشجوی دکترای تخصصی مدیریت بهداشت و درمان، کمیته‌ی تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران.

(Email: sadeghi_ah@sums.ac.ir)

مقدمه

پزشکی بوشهر (گشمرد، ۲۰۱۱) اشاره کرد. مطالعات محدودی در مورد تحلیل محتوای طرح درس انجام شده است که از آن جمله می‌توان به مطالعات انجام گرفته توسط جوکار و همکاران در دانشگاه شهید صدوقی یزد (جوکار، ۲۰۰۹)، جعفری و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی تبریز (جعفری، ۲۰۰۹)، دلگشایی و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی ایلام (دلگشایی، ۲۰۱۱) و نیک‌بخش و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی بابل (نیک‌بخش، ۲۰۱۰) اشاره کرد. با توجه به اهمیت تدوین طرح درس و انجام تدریس بر اساس آن، مهارت در تدوین صحیح آن یک ضرورت قلمداد می‌شود. در این راستا، این مطالعه به منظور ارزیابی طرح درس‌های ارائه شده توسط اساتید دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی به انجام رسید، تا با بررسی نحوه نگارش طرح درس، مشکلات موجود تعیین شده و با استفاده از استراتژی‌های مناسب از جمله برگزاری دوره‌های آموزشی، ضمن اصلاح این مشکلات و کاستی‌ها، مسیر ارتقای فرایند یاددهی-یادگیری نیز تأمین گردد.

مواد و روش‌ها

در این مطالعه‌ی توصیفی-مقطعی، از کلیه اعضای هیأت علمی دانشکده‌های پزشکی، پرستاری-مامایی و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی که در نیم-سال دوم سال تحصیلی ۱۳۹۰ در این دانشگاه مشغول تدریس بودند و حداقل یک طرح درس ارائه کرده بودند خواسته شد که طرح درس خود را به دفتر مطالعات و توسعه‌ی آموزش پزشکی (EDO) دانشکده‌ها ارسال نمایند؛ اساتید حق‌التدریس و اعضای هیأت علمی جدید-الورود از مطالعه خارج شدند و اساتیدی که در طول همان سال تحصیلی اقدام به تدوین طرح درس کرده بودند، وارد مطالعه شدند. در نهایت تعداد ۷۲ طرح درس از ۴۸ نفر عضو هیأت علمی دانشگاه جمع‌آوری شد (۴۸ طرح درس از دانشکده‌ی پرستاری-مامایی، ۱۳ طرح درس از دانشکده‌ی پزشکی، ۱۱ طرح درس از دانشکده‌ی بهداشت). طرح درس‌ها در گروه‌های آموزشی دانشکده‌ها بر اساس یک چک‌لیست محقق‌ساخته مورد ارزیابی اولیه قرار گرفت و سپس جهت بررسی و تحلیل‌های نهایی به مرکز مطالعه و توسعه‌ی آموزش دانشگاه ارسال گردید. این چک‌لیست از دوازده قسمت شامل اطلاعات عمومی، قالب طرح درس، هدف یا اهداف کلی، اهداف میانی، اهداف تخصصی، حیطه‌های آموزشی، روش‌های یاددهی-یادگیری، وسایل و امکانات آموزشی، تکالیف دانشجویان، نحوه‌ی

در میان مدرسان دانشگاهی چه بسیار هستند آن‌هایی که از دانش و اطلاعات کافی و لازم در مورد موضوع درس و مفاهیم تدریس برخوردارند، اما روش استفاده صحیح از این اطلاعات و انتقال مطلوب محتوای آموزشی تسلط کافی ندارند و گاه در امر تدریس دچار مشکل می‌شوند (استقامتی، ۲۰۰۱). تحولات عظیمی که در سه دهه‌ی اخیر در رشد تکنولوژی و علوم پزشکی رخ داد، نیاز به تغییر و دگرگونی در آموزش پزشکی را بیشتر نمایان ساخته و منجر به شکل‌گیری مراکز توسعه‌ی آموزش پزشکی با هدف ارتقای کمی و کیفی خدمات آموزشی در سطح ملی و دانشگاهی شده است (تقی‌پور، ۱۹۹۹). یکی از راه‌های انکارناپذیر در ارتقای کیفیت آموزش، برنامه‌ریزی درسی و داشتن طرح درس است. برنامه‌ریزی درسی فرایندی است جهت تعیین هدف‌های مناسب و تشخیص مسایل، نیازها، امکانات و محدودیت‌هایی که برای رسیدن به آن اهداف موجود است (صابریان، ۲۰۰۲). طرح درس اهداف مبهم را روشن ساخته و "چه می‌خواهیم" را مشخص می‌کند، و نیز "چگونه آموزش دادن" را به استاد و "چگونه یاد گرفتن" را به دانشجویان می‌آموزد. هم‌چنین با کاهش عوامل بازدارنده، استفاده بهینه از زمان کلاس را فراهم می‌آورد و در نهایت کارایی و اثربخشی آموزش را افزایش می‌دهد؛ در حقیقت طرح درس زیربنای اصلی ساختار آموزشی و قلب آموزش است (قورچیان، ۲۰۰۶).

نیوبل اعتقاد دارد که طراحی یک دوره‌ی درسی، فرایند نظام یافته‌ای است که با ایجاد پیوندهای محکم و منطقی بین اهداف روش‌های یاددهی-یادگیری و ارزشیابی دانشجویان، میزان موفقیت تدریس را افزایش می‌دهد (نیوبل و کانون، ۱۹۹۷). در مطالعه‌ی بذرافکن و همکاران حدود ۸۵ درصد استادان معتقد بودند که معلمان قبل از تدریس جهت تسهیل در فرایند آموزش نیاز به تدوین طرح درس دارند (بذرافکن، ۲۰۰۲). در مطالعه‌ی بذرافکن و همکاران (۲۰۰۵) این نکته گزارش شده که تقریباً ۸۵٪ اساتید اعتقاد دارند که طرح درس باعث بهبود فرایند آموزش شده است. مطالعات مختلفی در مورد طرح درس در کشور به انجام رسیده است؛ اکثر این مطالعات طرح درس را از مهم‌ترین ویژگی‌های یک استاد توانمند عنوان کرده‌اند که در این زمینه می‌توان به مطالعات مظلومی و همکاران در دانشگاه شهید صدوقی یزد (مظلومی، ۲۰۰۲)، مبارکی و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی یاسوج (مبارکی، ۲۰۰۸) و گشمرد و همکاران در دانشگاه علوم

جدول شماره ۱- مؤلفه های مورد ارزیابی در نگارش طرح درس اعضاء هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی

ردیف	مؤلفه های مورد ارزیابی	وضعیت طرح درس ها		
		دانشکده پزشکی N=13	دانشکده پرستاری و مامایی N=48	دانشکده بهداشت N=11
۱	مشخص بودن اطلاعات عمومی	۱۳ (۱۰۰٪)	۴۸ (۱۰۰٪)	۱۰ (۹۰٪)
۲	متناسب بودن طرح درس با قالب طرح درس مصوب	۹ (۷۰٪)	۱۳ (۲۶٪)	۱۰ (۹۰٪)
۳	مشخص بودن هدف یا اهداف کلی	۱۲ (۹۲٪)	۴۲ (۸۷٪)	۱۱ (۱۰۰٪)
۴	مشخص بودن اهداف میانی	۱۱ (۸۵٪)	۳۴ (۷۰٪)	۱۰ (۹۰٪)
۵	مشخص بودن اهداف ویژه	۶ (۴۶٪)	۴۰ (۸۳٪)	۷ (۶۰٪)
۶	مشخص بودن حیطه- های آموزشی	۷ (۵۴٪)	۲۹ (۶۰٪)	۱۱ (۱۰۰٪)
۷	مشخص بودن روش- های تدریس	۱۱ (۸۵٪)	۳۷ (۷۷٪)	۷ (۶۰٪)
۸	مشخص بودن منابع درسی	۷ (۵۴٪)	۳۶ (۷۵٪)	۱۰ (۹۰٪)
۹	مشخص بودن تکالیف دانشجویان	۹ (۷۰٪)	۴۲ (۸۵٪)	۱۰ (۹۰٪)
۱۰	مشخص بودن نمونهی ارزشیابی	۸ (۷۷٪)	۴۲ (۸۵٪)	۹ (۸۰٪)
۱۱	مشخص بودن وسایل و امکانات آموزشی	۸ (۷۷٪)	۳۴ (۷۲٪)	۱۱ (۱۰۰٪)
۱۲	زمان بندی کلاس بر اساس سرفصل ها	۷ (۵۴٪)	۱۷ (۳۵٪)	۱ (۱۰٪)
۱۳	وضعیت کلی	۱۰۸ (۶۹٪)	۴۱۴ (۷۲٪)	۱۰۷ (۸۱٪)

همچنین یافته‌ها نشان داد که ۱۰۰٪ از اعضای هیأت علمی دانشگاه، روش سخنرانی را برای تدریس مطالب انتخاب کرده بودند که در مورد دانشکدهی پزشکی ۲۰٪ موارد همراه با بحث گروهی، ۷۰٪ همراه با پرسش و پاسخ و ۱۰٪ همراه با روش PBL (یادگیری بر مبنای حل مسأله) برای تدریس بود، در مورد دانشکدهی پرستاری و مامایی ۳۰٪ همراه با بحث گروهی، ۴۰٪ با پرسش و پاسخ، ۲٪ از روش یادگیری به کمک همتایان و ۵٪ از روش ایفای نقش استفاده شد و در مورد دانشکدهی بهداشت ۴٪ همراه با بحث گروهی و ۶۰٪ با پرسش و پاسخ بود. بیشترین میزان استفاده از وسایل کمک آموزشی در بین اعضای هیأت علمی مربوط به ویدئو پروژکتور، پاورپوینت و وایت برد بود. به لحاظ نحوهی ارزشیابی دانشجویان، ۷۰٪ از اعضای هیأت علمی دانشکدهی پزشکی، ۶۷٪ اساتید دانشکدهی پرستاری و مامایی و ۷۰٪ اساتید دانشکدهی بهداشت از آزمون‌های تکوینی (کوئیز، میان ترم و...) برای ارزشیابی دانشجویان استفاده نموده‌اند.

ارزشیابی، منابع درسی و تاریخ جلسه تشکیل شده بود که در قالب یک طیف سه گزینه‌ای شامل بلی، خیر و تاحدودی طراحی گردیده بود. روایی محتوایی آن با نظر اعضای کمیته‌ی برنامه‌ریزی درسی و اعضای هیأت علمی مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش و در طی جلسات متعدد مورد تأیید قرار گرفت. پایایی آن نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ($\alpha=0/73$) تأیید گردید. پس از اینکه طرح درس‌ها بر اساس چک‌لیست مذکور مورد ارزشیابی نهایی قرار گرفت، نتایج به‌دست آمده به رؤسای دانشکده‌ها بازخورد داده شد تا به صورت محرمانه در اختیار اعضای هیأت علمی قرار داده شود و از وضعیت طرح درس خود مطلع گردند. در هنگام تحلیل و بررسی طرح درس‌ها، ضمن حفظ اطلاعات فردی مدرسان، نتایج به صورت محرمانه به سایر سطوح و مراکز بازخورد داده می‌شد. اطلاعات به‌دست آمده در نسخه‌ی ۱۶ نرم‌افزار SPSS با استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی تحلیل گردید.

یافته‌ها

در مجموع تعداد ۷۲ طرح درس مربوط به ۵۰ استاد از سه دانشکدهی پزشکی، پرستاری-مامایی و بهداشت مورد ارزیابی قرار گرفت. از آنجا که چک‌لیست ارزیابی دارای ۱۲ مؤلفه بود، در نهایت ۸۶۴ مؤلفه بررسی گردید که نحوه‌ی نگارش ۷۳٪ آنها (۶۲۹ مورد) مطابق با اصول و قواعد صورت گرفته بود و هیچ‌گونه مشکلی نداشتند. نتایج حاصل از ارزیابی طرح درس‌ها نشان داد که اصول نگارش در طرح درس‌نویسی در دانشکدهی بهداشت ۸۱٪، دانشکدهی پرستاری ۷۲٪ و دانشکدهی پزشکی ۶۹٪ به طور کامل رعایت شده است. از بین مؤلفه‌های مورد بررسی، مشخص بودن اطلاعات عمومی و مشخص بودن اهداف دارای بهترین وضعیت بودند که به ترتیب در ۹۸٪ و ۹۰٪ از طرح درس‌ها رعایت شده بودند. از طرف دیگر، مؤلفه‌های زمان‌بندی کلاس بر اساس سرفصل‌ها و متناسب بودن طرح درس با قالب طرح درس مصوب در وضعیت نامناسبی قرار داشتند که به ترتیب در ۳۵٪ و ۴۴٪ از طرح درس‌ها رعایت شده بودند. در جدول شماره‌ی یک وضعیت مؤلفه‌های مورد ارزیابی در طرح درس اساتید به تفکیک دانشکده‌ها نشان داده شده است.

بحث

در پژوهش حاضر، کلیه‌ی طرح درس‌های ارائه‌شده به مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی در کمیته‌ی برنامه‌ریزی درسی ارزشیابی و بر اساس دستورالعمل‌های موجود به لحاظ محتوایی مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج این ارزشیابی در اختیار اساتید قرار گرفت؛ هم‌چنین نتایج این ارزشیابی در اختیار واحد ارزشیابی و توانمندسازی اساتید EDC قرار گرفت تا تصمیمات بهتری در زمینه‌ی اولویت‌های برگزاری دوره‌های آموزشی اتخاذ نماید. نتایج حاصل از ارزیابی طرح درس‌ها نشان داد که اصول نگارش طرح درس در دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی در ۷۳ درصد موارد رعایت شده است. از بین دوازده مؤلفه مورد بررسی، نتایج ارزیابی نشان داد که مشخص بودن اطلاعات عمومی، مشخص بودن هدف یا اهداف کلی و مشخص بودن تکالیف دانشجویان دارای بهترین وضعیت بوده و در اکثر طرح درس‌ها این موارد رعایت شده است. از طرفی عناصر مربوط به زمان‌بندی کلاس بر اساس سرفصل‌ها و متناسب بودن طرح درس با قالب طرح درس مصوب مؤلفه‌هایی بودند که بیشترین نقصان را در طرح درس‌های ارائه شده داشتند و بیش از نیمی از اساتید این موارد را در نگارش طرح درس رعایت نکرده بودند. با مشاهده‌ی ارزشیابی طرح درس‌های اعضای هیأت علمی سه دانشکده‌ی مورد مطالعه، مشکلات مشاهده شده در طرح درس‌های اساتید دانشکده‌ی پزشکی بیشتر بوده بنابراین می‌توان گفت که اساتید بالینی فرصت کمتری برای نوشتن طرح درس می‌گذرانند که این نتیجه با نتایج مطالعه‌ی نیک‌بخش و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی بابل مطابقت دارد (نیک‌بخش، ۲۰۱۰). نتایج مطالعه‌ی منصوریان و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد نشان می‌دهد که در اکثر موارد، اشکالات موجود در تدوین طرح درس مربوط به مقدمه، افعال اهداف کلی و ویژه، نحوه‌ی ارزشیابی و ارائه‌ی منابع بوده است که فقط در مورد اهداف ویژه و منابع درسی با نتایج طرح درس اساتید دانشکده‌ی پزشکی هم‌خوانی داشت (منصوریان، ۲۰۰۲). در پژوهش انجام شده توسط اکابریان و همکارانش در دانشگاه علوم پزشکی بوشهر پیرامون روش‌های ارتقای کیفیت طرح درس نیز، تدوین و ارائه‌ی فرم از پیش تهیه شده طرح درس بر اساس استانداردهای توافق اکثریت اساتید بود که با نتایج این مقاله در مورد طرح درس اساتید دانشکده‌ی پرستاری و مامایی هم‌خوانی نداشت (اکابریان، ۲۰۰۹). در پژوهش انجام شده توسط دلگشایی و همکاران شایع‌ترین

اشتباهات مربوط به حیطه‌های آموزشی، طبقه‌بندی اهداف و روش ارزشیابی دانشجویان بود که در مورد حیطه‌های آموزشی با نتایج طرح درس اساتید دانشکده‌ی پزشکی هم‌خوانی داشت. بیشترین نقصان مربوط به حیطه‌های مربوط به مشخص بودن سیاست‌ها و قوانین کلاس، برنامه ریزی برای آمادگی دانشجویان قبل از شروع کلاس و وظایف و تکالیف دانشجویان بود که با نتایج این مقاله هم‌خوانی نداشت. هم‌چنین حیطه‌های مربوط به اهداف کلی و روش تدریس دارای بالاترین امتیاز و بهترین وضعیت بودند که هم راستا با نتایج این پژوهش نمی‌باشد. در مطالعه‌ی دلگشایی و همکاران، ۴۰/۷ درصد مدرسان در طرح درس خود وظایف و تکالیف دانشجویان را مشخص نکرده بودند، در حالی که در این مطالعه، ۸۵ درصد اساتید این مورد را در طرح درس خود لحاظ کرده بودند (دلگشایی، ۲۰۱۱). در مطالعه‌ی جعفری و همکاران (۲۰۰۹) در میان اساتید بالینی دانشکده‌ی پزشکی تبریز بیشترین نقصان مربوط به روش ارزشیابی دانشجو و اهداف کلی بوده است در حالی که در این مطالعه این دو مؤلفه از وضعیت مطلوبی برخوردار بوده به نحوی که ۹۰ درصد اساتید در طرح درس‌های خود شیوه‌ی ارزشیابی و ۸۲ درصد نیز اهداف کلی را بیان کرده بودند. در مطالعه‌ی انجام شده توسط نیک‌بخش و همکاران، ۱۰۰٪ اعضای هیأت علمی از روش سخنرانی برای تدریس استفاده کرده بودند که بیشتر با بحث‌های گروهی و پرسش و پاسخ اجرا می‌شد، درصد محدودی از اعضای هیأت علمی بالینی از روش‌های جدیدتر تدریس مثل یادگیری بر مبنای حل مسأله نیز استفاده می‌نمایند و بیشترین وسایل کمک آموزشی مورد استفاده ویدئو پروژکتور و پاورپوینت بود که با نتایج این مطالعه هم‌خوانی داشت (نیک‌بخش، ۲۰۱۰). در مطالعه‌ی کلانتر و همکاران، اعضای هیأت علمی دانشگاه در خصوص تعیین تاریخ جلسه امتیاز لازم را کسب نکردند که با نتایج این مطالعه هم‌خوانی داشت (کلانتر، ۲۰۰۰). از جدیدترین تدابیر آموزشی-ارزشیابی ضرورت امتحانات تکوینی مانند: کوئیز، میان ترم و می‌باشد این نوع ارزشیابی بخشی از فرایند تدوین برنامه محسوب می‌شود که به طور بازخوردهای لازم را برای کمک به رشد و توسعه‌ی برنامه فراهم می‌سازد در مطالعه‌ی نیک‌بخش و همکاران تقریباً نیمی از استادان علوم پایه و اکثریت اعضای هیأت علمی بالینی و کلیه‌ی استادان دندان‌پزشکی از این امتحانات استفاده نکرده بودند که با نتایج این مطالعه هم‌خوانی نداشت (نیک‌بخش، ۲۰۱۰). از آنجایی که یکی از وظایف اصلی اعضای هیأت

Journal (Abstract of 10th National Congress of Medical Education, Shiraz: Shiraz University of Medical Science), No.6, Pp.46.

Bazrafkan, L, Shokrpour, N 2005, Academic Staff's View Points on the Implementation of Lesson Plan, *Journal of Medical Education*, Vol. 8, No.1, Pp.27-31.

Bazarafkan, L, Nikseresh, A 2002, Evaluation of Medicine Faculty Members Viewpoints about Lesson Planning, *Iranian Journal of Medical Education*, No.7, Pp.27-28.

Delgoshaei, B, Sadeghifar, J, Raadabadi, M, et al 2011, Content Analysis of the Lesson Plans Developed by Faculty of Ilam University of Medical Sciences in 2009, *Iranian Journal of Medical Education*, Vol 12, No.1, Pp.1-9.

Esteghamati, A, Shoghi Aria, F 2001, Medical Education Development Center, Centers for Quality Education, *Teb Va Tazkiyeh*, No.41, Pp.10-15.

Feali, M, Mina, M 1999, Assessment effect of lesson plan in educational development procedure of elementary student in region 2 of Arak province [*Dissertation*], Arak: Arak University.

Gashmard, R, Moatamed, N, Vahedparast, H 2011, Faculty Members' and Students' Viewpoints on Characteristics of a Good University Teacher in Boushehr University of Medical Sciences, *Iranian Journal of Medical Education*, Vol.1, No.11, Pp.48-57.

Ghouchian, NG, Khadivi, A 2006, Supportive comments: Comments classes in the Third Millennium, *Quarterly of Talim & Tarbiat*, Vol. 22, No.2, Pp. 7-46.

Jafari, N, Ghaffari, M, Shahbazi, A 2009, Common mistakes in writing lesson plans. *Sabz Journal* (Abstract of 10th National Congress of Medical Education, Shiraz, Shiraz University of Medical Science), No.6, Pp.293.

Jokar, A, Mazlomi, S, Sheykhha, MH, et al 2009, Assessment of presented lesson plans by masters of Shahid Sadoughi university of medical sciences, *Sabz Journal* (Abstract of 10th National Congress of

علمی دانشگاه داشتن طرح درس مکتوب در شروع هر ترم تحصیلی می‌باشد لازم است برنامه‌ریزی بیشتری جهت رفع مسایل و مشکلات متعددی که مانع ارائه آن می‌گردد صورت گیرد تا نوشتن طرح درس به کارهای روتین و دایم اعضای هیأت علمی تبدیل گردد. از محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به عدم همکاری برخی اعضای هیأت علمی (خصوصاً اساتید بالینی) در تدوین طرح درس‌ها در قالب تعیین شده و در اختیار قرار دادن آنها به دفاتر توسعه‌ی آموزش جهت بررسی و تحلیل اشاره کرد.

نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج پژوهش، کیفیت محتوا و نحوه‌ی نگارش طرح درس‌های ارائه شده اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی در حد نسبتاً قابل قبول ارزیابی شد، اما تعداد طرح درس‌های تدوین شده از جانب مدرسان در وضعیت مناسبی نبود و تعدادی از اساتید در نگارش طرح درس و ابلاغ آن به دانشجویان، گروه‌های آموزشی و مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش دانشگاه سهل‌انگاری کرده و در این زمینه مشارکتی نداشتند. مشارکت و همکاری اساتید و اعضای هیأت علمی در تدوین اصولی طرح درس و اجرای صحیح آن برای افزایش فرایند یاددهی-یادگیری موضوعی است که به نظر ضرورت آن بیش از پیش احساس می‌شود. لذا پیشنهاد می‌شود که مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش پزشکی، تدوین و اجرای یک برنامه‌ریزی هدفمند در مورد بازمینی و ارزشیابی طرح درس مدرسان را به صورت سالانه در اولویت قرار دهد. همچنین به منظور یکپارچه‌سازی طرح درس‌ها یک قالب واحدی را در اختیار دانشکده‌ها قرار دهد. از آنجایی که بیشترین اشکالات مربوط طرح درس‌های دانشکده‌ی پزشکی بود، پیشنهاد می‌گردد که کارگاه آموزشی طرح درس‌نویسی به صورت دوره‌ای برای اساتید جدیدالورود و خصوصاً اساتید بالینی برگزار گردد.

تشکر و قدردانی

نویسندگان بدین‌وسیله مراتب سپاس و تشکر صمیمانه خود را از مسؤولان EDO دانشکده‌ها، اعضای کمیته‌ی برنامه‌ریزی درسی مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش پزشکی و اعضای هیأت علمی دانشگاه ابراز می‌نمایند.

References

Akaberian, Sh, Bahreyni, M, Shehamat, Sh, et al 2009, Survey the attitude of faculty members in Bushehr university of medical sciences about designing and quality promoting of lesson plans, *Sabz*

Newble, D, Cannon, R 1997, *Modern Techniques in Medical Education and Related Sciences*, Translated by: Mahmmodi M, 1st ed, Tehran, *Continuous Education Office of Ministry of Health and Medical Education*, Pp.101-108.

Nikbakhsk, N, Amiri, P, Mohammadi kenari, H, et al 2010, Evaluation of Lesson Plans Of Faculty Members Of medical and dental school of Babool University Of Medical Sciences, *Journal of Babol University Medicine Sci*, Vol.11, No.12, Pp.14-18.

Saberian, M, Salemi, S 2002, *How to write lesson plan?* Tehran: Salemi Publication.

Taghipour, A 1999, *Introduction to Education and Lesson Planning*, Tehran: Agah Publication, Pp.180.

Medical Education, Shiraz: Shiraz University of Medical Science), No.6, Pp.56.

Kalantar, SM, Mazloomi, SS, Eham Poosh, MH, et al 2000, The Teaching Performance and Evaluation of Faculty Members That Attended the Education Development Center Workshop, *J Shahid Sadoughi Univ Med Sci Health Serv*, Vol.2, No.8, Pp. 109-113.

Mansourian, HR, Shoja, MR, Salimi, T, et al 2002, Evaluation the Course Plan Status of Faculty Staff of Shahid Saduoghi University of Medical Science of Yazd in the year 2002, *Iranian Journal of Medical Education*, Vol 2, No.1, Pp.37-38.

Mazloomi Mahmood Abad, SS, Rahaei Z, Ehrampoush, MH, et al 2010, The characteristics of an expert faculty member based on view points of medical students: Yazd, *Hormozgan Medical Journal*, Vol. 14, No. 3, Pp. 226-233.

Mobaraki, A, Mahmodi, F 2009. Features of a good teacher from viewpoints of students of Yasouje University of medical sciences:2008. *Sabz Journal*(Abstract of 10th National Congress of Medical Education, Shiraz: Shiraz University of Medical Science. No.6, Pp.26.

Assessment of the Educational Content of Lesson Plans by Faculty Members in North Khorasan University of Medical Sciences

Rajabali Hokmabadi¹

Ahmad Sadeghi^{2,*}

¹: Faculty Member, Department of Occupational Health, North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran.

²: Ph.D, Candidate in Health Services Management, Student Research Committee, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran.

Abstract: Lesson plan is one of the key factors in teaching – learning process. In fact, lesson plan is the main fundamental of education and the central to the teaching. Hence, a content analysis of the lesson plans was conducted by faculty members of North Khorasan University of Medical Sciences (NKUMS). In this cross - sectional study, 72 lesson plans developed by NKUMS faculty members at the second semester in 2011-2012 were analyzed, and the data were collected by the researcher-made checklist included 12 effective items of lesson plan; afterwards, data were analyzed through descriptive test using SPSS software, version 16. Among three schools studied, health school' lesson plans (81%) were more favorable situation. In total, general information defined (98%) and goals defined gained the highest scores among the components evaluated, whereas Scheduling classes based on curriculum (35%) and writing in format of lesson plan approved (44%) gained the lowest score. Based on the research findings, the quality of content and writing lesson plans presented by NKUMS faculty members was acceptable. As we observed weaknesses and defects, therefore, it can be recommended that the Education Development Center (EDC) prioritize the developing and implementation of the purposeful planning about evaluating of lesson plans annually.

Keywords : Assessment, Curriculum, Lesson Plan, Educational Content.

*Corresponding author: Ph.D,Candidate in Health Services Management, Student Research Committee, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran.

Email: sadeghi_ah@sums.ac.ir